

Vláda prosadila důchodovou reformu, která radikálně mění celý důchodový systém. Co přinese zaměstnancům s průměrnými a nižšími příjmy? Má pro ně smysl vstoupit do nově zřízeného soukromého druhého důchodového pilíře, o jehož perspektivnosti a výhodnosti se nás kdekdo snaží přesvědčit? Uvědomují si, že pokud se rozhodnou do něj zapojit, sníží se jim státem zaručená penze? Co všechno se změní ve stávajícím penzijním připojištění se státním příspěvkem, do kterého je zapojena téměř polovina obyvatel České republiky? Média o těchto změnách totiž prakticky nemluví. Revue Sondy na toto vše přináší odpovědi v rozhovoru s vedoucím právního oddělení ČMKOS JUDr. Vitem Samkém.

Jak se vládní reforma důchodů dotkne těch, kteří už teď mají penzijní připojištění?

U penzijního připojištění se státním příspěvkem bude provedena transformace. Nový zákon o doplňkovém penzijním spoření uvádí, že ti zaměstnanci, kteří ho mají, přejdou k 1. lednu 2013 do tzv. transformovaného penzijního fondu, který budou muset povinně zřídít všechny dnešní penzijní fondy – ty se transformují do nových penzijních společností a budou nadále poskytovat doplňkové penzijní spoření. Z pohledu stávajících účastníků penzijního připojištění to bude velká výhoda, protože jak se zatím zdá, půjde o jediný garantovaný produkt důchodového spoření. Jinými slovy, takový produkt, kde budou mít jistotu, že až budou odcházet do důchodu nebo po příslušně dlouhé době spoření si budou naspořenou částku vybírat, půjde o takovou částku, která se bude rovnat minimálně všemu, co do tohoto spoření vložili. Všichni ostatní účastníci penzijního spoření už budou podstupovat tržní riziko – na konci získají takovou částku, která bude odpovídat výnosům, a ty samozřejmě mohou při poklesech na finančních trzích být záporné. Zjednodušeně řečeno, člověk, který tam celkově vloží prostředky v hodnotě 100 000 Kč, může mít na konci k vybrání jen 70 000 – ale na druhé straně třeba i 120 000. Je to důchodová ruleta.

Vyplatí se někomu ještě před zmíněnou transformací změnit penzijní fond?

Řada dealerů v poslední době útočí na klienty současných penzijních fondů

Jak vyzrát nad důchodovou reformou A NEPRODĚLAT

a snaží se je narychlo přetáhnout do některého jiného fondu. Rád bych zdůraznil, že momentálně není důvod měnit penzijní fond, protože za ten necelý rok, který do transformace zbývá, fondy nemají šanci nějakým zásadním způsobem změnit svoji ekonomiku. Když se podíváte na dlouhodobé výsledky hospodaření jednotlivých penzijních fondů, liší se od sebe jen nepatrně, takže klíčovou výhodou pro zaměstnance nepředstavují výnosy toho kterého fondu ani kvalita prováděné správy svěřených prostředků, ale státní příspěvek, případně příspěvky zaměstnavatele. Proto doporučuji, aby se nikdo v této době nenechal svést ke změně penzijního fondu.

Na co by si ještě lidé měli dávat pozor?

Důležité je také uvědomit si, že každý účastník má určitý penzijní plán daný podepsanou smlouvou. Řada účastníků má ještě staré penzijní plány, takové, které byly vytvořeny hned po založení stávajícího systému penzijního připojištění v roce

1994. A v mnoha případech – dokonce si troufám tvrdit, že ve velké většině – jsou tyto staré plány pro účastníka výhodnější než ty nové. Jde například o lepší zhodnocení prostředků pro výpočet penze atd. Pro tyto účastníky je tudíž takřka životně důležité, aby neměnili smlouvu! Protože pouze

Z pohledu stávajících účastníků penzijního připojištění to bude velká výhoda, protože jak se zatím zdá, půjde o jediný garantovaný produkt důchodového spoření.

ten starý penzijní plán jim jejich nároky zachová i do budoucna. Je jasné, že agenti penzijních fondů mohou být motivováni k tomu, aby se svými klienty měnili staré smlouvy, protože pro fondy a budoucí penzijní společnosti je samozřejmě výhodné mít jich co nejmeně.

Až v lednu 2013 nastane výše zmíněný nový stav týkající se penzijního připojiště-

ní, každý by si měl velmi dobře zvážit, zda chce podstoupit volně tržní riziko hospodaření s vlastními úsporami. Pokud člověk bude chtít mít i v budoucnu jistotu, že o své peníze nepřijde, tak by možná i s vědomím, že jeho výnosy nebudou tak vysoké, neměl ani ten transformovaný penzijní fond opustit. V současném systému jsou zapojeny čtyři miliony lidí, mají v něm uloženy poměrně slušné úspory a je na místě, aby s nimi dále neriskovali. Úspory pro stáří mohou být ohroženy například tím, že dojde k nesplacení státních dluhopisů Řecka, Španělska, Portugalska či jiných zemí. To by penzijním fondům přivodilo velké ztráty, které se v novém systému budou přímo přenášet na individuální účet účastníka.

Jak se změnila minimální měsíční výše penzijního připojištění, aby účastníkovi zůstal zachován nárok na státní příspěvek?

Ministerstvo financí mělo záměr – a ministr Kalousek se tím nijak netajil – motivovat

pokud nezvýší svou platbu, bude získávat naopak nižší státní příspěvek než doposud. Důležité samozřejmě bude, aby lidé získávali příspěvky od zaměstnavatele – a ČMKOS navíc usiluje o to, aby zaměstnanci v rizikových povoláních získávali zvláštní, vyšší příspěvek.

Jestliže budou chtít zaměstnanci dát dvě procenta ze svého na důchodové spoření, což vyžaduje druhý pilíř, je lepší odvádět tomu odpovídající částku do pilíře třetího, tedy do stávajících a následně transformovaných penzijních fondů. Protože neztratí nic z výše svého „státního důchodu“ z prvního pilíře a navíc získají možnost za prostředky davané do třetího pilíře naspořit si něco, co jim potom umožní zlepšit si svou příjmovou situaci ve stáří.

Vzhledem k tomu, že nastane také možnost zapojit se do úplně nového – druhého důchodového pilíře, doporučujete méně vydělávajícím lidem raději zůstat v tom prvním, průběžném, a případně si nadále jako doplňkový zdroj budoucích příjmů zachovat stávající penzijní připojištění, které představuje třetí pilíř?

Ano, moje doporučení je jednoznačné pro lidi se středními a nižšími příjmy. Uvědomme si, že nad průměrnou mzdou ve výši 24 až 25 000 korun dnes nedosáhne 70 procent českých zaměstnanců a řada z nich se naopak pohybuje hluboko pod ní! Pro všechny tyto zaměstnance je vládou zaváděné nové důchodové spoření ve druhém pilíři nevýhodné. Oni si tam samozřejmě mohou přispívat, jenže když to udělají, současně se jim sníží důchod z prvního pilíře. Znovu zdůrazňuji, že lidé za příslib vyššího důchodu ve druhém pilíři musí počítat se snížením důchodu

účastníky k vyšším příspěvkům. Což v praxi znamená, že kdo dosud platil málo – významná část účastníků platila například jen sto korun měsíčně –, může tak činit i nadále, ale nebude mu náležet žádný státní příspěvek. Nová právní úprava stanoví dvě rozmezí: 300 až 999 Kč, kde náleží státní příspěvek pouze 90 Kč a 20 Kč z částky přesahující 300 Kč, a pak tisíc korun a víc, kde bude státní příspěvek 230 Kč. Ministr financí poukazuje na to, že státní příspěvek bude vyšší, což je v případě zmíněné částky 230 Kč pravda – ale dostane ho pouze ten, kdo za rok zaplatí nejméně 12 000 Kč! Vzhledem k tomu, že do současnosti se průměrný příspěvek na penzijní připojištění pohyboval kolem čtyř set korun, je zřejmé, že velká část klientů,

Budme konkrétní. Když si někdo dosud spoří, dejme tomu 500 Kč měsíčně, má tuto výši nějak výrazně upravit?

Jak už jsem říkal, zásadní je neměnit smlouvu a neměnit fond a pokud to je možné, zvýšit měsíční příspěvek na 1000 Kč. Velmi nyní záleží také na věku účastníka. Je třeba si říct, kolik stojí soukromá penze. Uvedu číslo, které vyděsí, ale je realistické: na českém pojistném trhu se cena doživotní penze pro pětadesátiletého muže ve výši 10 000 Kč měsíčně pohybuje někde mezi dvěma miliony až dvěma a půl milionu korun. A je to penze nevalorizovaná. Jinými slovy, aby onen muž dostával od 65 let jeho věku doživotní penzi 10 000 Kč, musí naspořit minimálně zmíněné dva miliony korun. Z toho plyne, že je potřeba přispívat co nejvíce, kolik člověk snese, protože když bude platit měsíčně „jen“ tisíc korun – a to samozřejmě není málo a většina lidí si to nemůže dovolit – výše jeho soukromé penze pak bude velice nízká. Nemějme přehnané iluze o tom, jaké plnění můžeme očekávat od penzijního připojištění... Pro lidi s nižšími příjmy je daleko výhodnější penze z prvního, průběžně financovaného důchodového pilíře díky tomu, že se v něm uplatňuje solidarita bohatších s chudšími.

Doporučuji, aby se nikdo v této době nenechal svést ke změně penzijního fondu.

z prvního pilíře, což si leckdo neuvědomuje. Proto je nesmysl, aby do druhého pilíře vstupovali. Jejich celkový důchod by pak byl naopak nižší, než pokud zůstanou v prvním pilíři. Jestliže budou chtít zaměstnanci dát dvě procenta ze svého na důchodové spoření, což vyžaduje druhý pilíř, je lepší odvádět tomu odpovídající částku do pilíře třetího, tedy do stávajících a následně transformovaných penzijních fondů. Protože neztratí nic z výše svého „státního důchodu“ z prvního pilíře a navíc získají možnost za prostředky davané do třetího pilíře naspořit si něco, co jim potom umožní zlepšit si svou příjmovou situaci ve stáří. To je jasné poselství ČMKOS pro všechny zaměstnance, kteří mají příjmy do průměrné mzdy v České republice. Pro ně je výhodnější první pilíř v kombinaci s třetím. Měli by se vyhnout chystanému komerčnímu, rizikovému důchodovému spoření, které je šité pro lidi s průměrnými příjmy nad 35 000 Kč měsíčně a jen pro ně může být výhodné. A takových lidí je u nás maximálně 20 procent. **Petr KORÁL**